

РИТОРИКА
Силабус навчальної дисципліни
на 2021/2022 навчальний рік

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування» 12 «Інформаційні технології»	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Форма навчання	Денна	
Рік підготовки, семестр	I курс	
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	4 кредити/120 годин	
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Модульний контроль	
Мова викладання	Українська	
Формат навчальної дисципліни	Змішаний (blended)	
Викладач(і)		<p>САЦЬКИЙ ПАВЛО ВІКТОРОВИЧ Посада: доцент кафедри філософії та суспільно-гуманітарних наук Науковий ступінь: кандидат історичних наук Вчене звання: доцент E-mail: p.satskyi@istu.edu.ua</p>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Риторика» є формування у студентів знань про теоретичні основи риторики та красномовства, застосування на практиці набутих ораторських умінь та навичок.

Мета викладання дисципліни «Риторика» полягає також у тому, щоб: 1) розкрити історичний контекст виникнення красномовства, а також видів ораторського мистецтва; 2) ознайомити студентів з творами найвидатніших представників ораторського мистецтва; 3) проінформувати студентів про становлення категоріального апарату риторики, специфіку понять, термінів та з'ясувати їх подальше значення у сучасному житті; 4) розкрити в історичній послідовності особливості розвитку риторики в Україні та сучасний статус ораторського мистецтва у світі; 5) сприяти розвитку у студентів комунікативно-риторичних навиків, культури професійного спілкування, а також прийомів вести діалог, дискусію.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Риторика» є теоретичні засади та практичний досвід підготовки та виголошення промов різного виду.

Результати навчання за дисципліною (РН):

Студенти мають знати:

а) на ознайомчо-орієнтованому рівні:

– основні історичні витoki красномовства (риторичні традиції Стародавнього світу, Середньовіччя, Нового часу) (РН1);

– особливості розвитку риторики в Україні та сучасний статус ораторського мистецтва у світі (РН2);

– основні види ораторського мистецтва (РН3);

– найвидатніших представників ораторського мистецтва (РН4);

б) на понятійно-аналітичному рівні:

– зміст основних понять і законів риторики (РН5);

– сутність та особливості застосування художніх та літературних прийомів, засобів емоційно-образної та логічної виразності у мові оратора (РН6);

в) на продуктивно-синтетичному рівні:

– методи філософського осмислення публічного мовлення (РН7);

– процеси соціалізації особи в рамках суспільного розвитку (РН8);

– процеси впливу політичних, суспільних та культурних чинників на розвиток суспільства (РН9).

– У результаті набутих у процесі вивчення навчальної дисципліни знань студенти **мають уміти:**

а) на предметно-практичному рівні:

– виявляти, логічно формулювати та аргументовано відстоювати свою позицію та власне бачення комунікативних проблем, що розглядаються (РН10);

– формувати власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення

(PH11);

– використовувати різні види та жанри ораторських виступів (PH12);
– застосовувати набуті у процесі вивчення навчальної дисципліни «Риторика» знання у процесі безпосередньої професійної та практичної діяльності (PH13);

– планувати виступ та готувати матеріал до нього (PH14);
– користуватися методикою підготовки та виголошення промови (PH15);

– володіти основами техніки мовлення та виразного читання (PH16);
– вміло застосовувати вербальні й невербальні засоби спілкування (PH17);

– розвивати особистий ораторський стиль (PH18);
– ефективно аналізувати та налагоджувати контакт з аудиторією, слухачами (PH19).

б) на предметно-розумовому рівні:

– уміти синтезувати набуті знання із фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття (PH20);

– аналізувати проблеми та процеси, пов'язані з сучасним суспільним життям та реакцією людини на певні чинники (PH21);

– володіти прийомами ведення дискусії, полеміки та діалогу з приводу загальних гуманітарних та юридичних проблем (PH22);

– ефективно аналізувати аудиторію та слухачів (PH23);

– аналізувати проблеми та процеси, пов'язані з суспільним життям (PH24)

2. Пререквізити та постреквізити

Пререквізити: «Українська мова за професійним спрямуванням», «Історія української культури», «Філософія», «Логіка».

Постреквізити: формування риторичної компетентності, набуття навичок публічного та міжособистісного спілкування в майбутній професійній діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНА РИТОРИКА

Тема 1. Риторика та її роль у професійній діяльності
Тема 2. Розвиток риторики у Стародавньому світі. Розвиток риторики епохи Середньовіччя, Нового часу. Розвиток риторики в Україні
Тема 3. Сучасна риторика та її зв'язки з іншими науками. Публічне мовлення
Тема 4. Види красномовства
Тема 5. Оратор і аудиторія. Зовнішня культура оратора

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ПРАКТИЧНА РИТОРИКА

Тема 6. Методика та етапи підготовки промови
Тема 7. Основи техніки мовлення
Тема 8. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора
Тема 9. Судова риторика
Тема 10. Мистецтво полеміки.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основні:

1. Мацько Л. І. Риторика : Навч. посіб. / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – 2-ге вид., стер. – К.: Вища шк., 2006. – 311 с. (є в наявності в бібліотеці МНТУ).
2. Олійник О. Ораторське мистецтво юриста: теорія та практика: навч. посіб. для студентів вузів / О. Олійник. – К.: Кондор, 2009. – 208 с.
3. Правова риторика: навчальний посібник для студентів вузів / О. Б. Олійник. – К. : Кондор, 2010. – 166 с.
4. Риторика: искусство говорить свободно и убедительно / Вольфганг Ментцель. – 5-е изд., стер. – М. : СмартБук, 2011. – 132 с.
5. Риторика загальна та судова: навч. посіб. / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чикарькова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 416 с. (є в наявності в бібліотеці МНТУ).
6. Рогожкин О. В. Риторика: загальна, судова, оперативна: підруч. для студ. і курсантів юрид. спец.: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Рогожкин; Донец. юрид. ін-т. – Вид. 2-ге, допов. – Донецьк: Донецький юридичний інститут МВС України, 2012. – 298 с.
7. Сивачук Н. П. Академічна риторика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. П. Сивачук, І. М. Снігур, О. М. Санівський; [за заг. ред. канд.

пед. наук. проф. Н. П. Сивачук] ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини, Ін-т філології та сусп.-вознав., Наук.-дослід. лаб. «Театр слова». – Умань: Сочінський, 2013. – 374 с.

8. Судова риторика: навчальний посібник для студентів вузів / В. В. Молдован. – К. : Кондор, 2010. – 496 с.

9. Сучасна ділова риторика: навч. посіб. / О. Б. Олійник. – К. : Кондор, 2010. – 166 с.

10. Юридична риторика: теорія і практика: навчальний посібник для студентів вузів / О. Б. Олійник, В. В. Молдован. – К. : Кондор, 2009. – 213 с.

Додаткові:

1. Бредемайер К. Черная риторика: Власть и магия слова / К. Бредемайер. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 222 с.

2. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі: монографія / Національний педагогічний ун-т ім. Михайла Драгоманова / Н. Б. Голуб. – Черкаси: Брама-Україна, 2008. – 400 с.

3. Каньоса П. С. Риторика: навч. посіб. / П. С. Каньоса; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2011. – 207 с.

4. Коваленко С. М. Сучасна риторика: навч.-практ. посіб. / С. М. Коваленко. – Т.: Мандрівець, 2007. – 184 с.

5. Куньч З.Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посіб. / Зоряна Куньч; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Л.: Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 248 с.

6. Лузік Е. В. Риторика: майстерність переконання: навч. посіб. / Е. В. Лузік, Т. В. Ільїна. – К. : НАУ, 2005. – 83 с.

7. Москвин В. П. Аргументативная риторика: теорет. курс для филологов / В. П. Москвин. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – Ростов н/Д. : Феникс, 2008. – 637 с.

8. Общая риторика / А. К. Авеличев (общ.ред.), Е. Э. Разлогова (пер.с фр.), Б. П. Нарумов (пер.с фр.). – изд. 2-е, стер. – М. : URSS. КомКнига, 2006. – 380 с.

9. Олійник О. Б. Прокурорська риторика: підручник для студентів вузів / О. Б. Олійник. – К.: Алерта, 2008. – 304 с.

10. Олійник О. Б. Риторика прокурора у судових дебатах. Обвинувальна промова / О. Б. Олійник // Юриспруденція: теорія та практика. – 2009. – № 12. – С. 2–8.

11. Ораторське мистецтво: навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вузів / Ред. Н. П. Осипова. – Х.: Одиссей, 2007. – 144 с.

12. Павленко Ю. В. Занимательная риторика. Страницы истории. Жанры красноречия. Культура ораторской речи / Ю. В. Павленко. – К.: Павленко, 2013. – 343 с.

13. Поплавська Н. М. Полемісти. Риторика. Переконування (Українська полемічно-публіцистична проза кінця XVI – початку XVII ст.): монографія / Н. М. Поплавська. – Т. : ТНПУ, 2007. – 379 с.
14. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навч. посіб. для студентів вузів / В. М. Вандишев. – К.: Кондор, 2006. – 263 с.
15. Риторика: навч. посіб. для студентів вузів / Л. С. Спанатій. – К.: Ін Юре, 2008. – 144 с.
16. Риторика: навч. посіб. для студентів вузів / Н. А. Колотілова. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 231 с.
17. Риторика: учебник для студентов вузов / З. С. Смелкова, Н. А. Ипполитова, Т. А. Ладыженская та ін; Ред. Н. А. Ипполитова. – М.: Проспект, 2006. – 448 с.
18. Спанатій Л. С. Риторика: навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л. С. Спанатій. – К.: Ін Юре, 2008. – 143с.
19. Сучасна риторика: навч.-практ. посіб. / С. М. Коваленко. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 183 с.
20. Соснова М. Л. Тренинг коммунікативного мистецтва: учеб. пособ. для вузов. – М.: Академический проект, 2010. – 265 с. (є в наявності в бібліотеці МНТУ).
21. Факультативний курс з української мови. Риторика / М. В. Микитюк. – Х.: Основа, 2007. – 188 с.

Інформаційні ресурси

«Педагогика online» // [Электронный ресурс]. – : <http://www.aneks.spb.ru>

Научно-методический электронный журнал «Концепт». [Электронный ресурс]. – URL: <http://e-koncept.ru/2016/76124.htm>.

Перспективы науки и образования // [Электронный ресурс]. – : <http://www.pnojournal@mail.ru>

Риторика Навчальні матеріали онлайн // [Электронный ресурс]. – : <https://pidruchniki.com/ritorika/>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни

№ тижня	Тема	Заняття	Результат навчання	Контрольний захід
1-2				
3	Т.№1. Риторика та її роль у професійній діяльності	Л №1. Риторика та її роль у професійній діяльності	РН1	МК №1
4		ПЗ №1. Риторика та її роль у професійній діяльності	РН1	МК №1 опитування, тестування за темою
3	Т.№2. Розвиток риторики у Стародавньому світі. Розвиток риторики епохи Середньовіччя, Нового часу. Розвиток риторики в Україні	Л №2. Розвиток риторики у Стародавньому світі. Розвиток риторики епохи Середньовіччя, Нового часу. Розвиток риторики в Україні	РН2	МК №1
4		ПЗ №1. Розвиток риторики у Стародавньому світі. Розвиток риторики епохи Середньовіччя, Нового часу. Розвиток риторики в Україні	РН2	МК №1 опитування, тестування за темою
4	Т.№3. Сучасна риторика та її зв'язки з іншими науками. Публічне мовлення	Л №3. Сучасна риторика та її зв'язки з іншими науками. Публічне мовлення	РН1-10	МК №1
5		ПЗ №2. Сучасна риторика та її зв'язки з іншими науками. Публічне мовлення	РН1-10	МК №1 опитування, тестування за темою
5	Т.№4. Види красномовства	Л №4. Види красномовства	РН6	МК №1
6		ПЗ 3. Види красномовства	РН6	МК №1 опитування, тестування за темою
6		Л №5. Оратор і аудиторія.	РН19	

		Зовнішня культура оратора		
7	Т.№5. Оратор і аудиторія. Зовнішня культура оратора	ПЗ № 4. Оратор і аудиторія. Зовнішня культура оратора	PH19	
8	Модульний контроль №1 (ПЗ №5)			
9	Т.№6. Методика та етапи підготовки промови	Л №6. Методика та етапи підготовки промови	PH10-24	МК №2
10		ПЗ №6. Методика та етапи підготовки промови	PH10-24	МК №2 опитування, тестування за темою
9	Т.№7. Основи техніки мовлення	Л №7. Основи техніки мовлення	PH10-24	МК №2
10		ПЗ №6. Основи техніки мовлення	PH10-24	МК №2 опитування, тестування за темою
11	Т.№8. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора	Л №8. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора	PH10-24	МК №2
12		ПЗ №7. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора	PH10-24	МК №2 опитування, тестування за темою
13	Т.№9. Судова риторика	Л №9. Судова риторика	PH10-24	
14		ПЗ №8. Судова риторика	PH10-24	
13	Т.№10. Мистецтво полеміки	Л №10. Мистецтво полеміки. Судова етика	PH10-24	МК №2
15		ПЗ №9. Мистецтво полеміки. Судова етика	PH10-24	МК №2, опитування, тестування за темою
16	Модульний контроль №2 (ПЗ №10)			

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Для ефективного опанування студентами навчальною дисципліною «Риторика» надзвичайно важлива інтенсивна самостійна робота. Вона передбачає позааудиторне вивчення програмного навчального матеріалу: опрацювання текстів лекцій, підготовку до семінарських занять, виконання домашніх завдань, конспектування додаткової літератури, підготовку інформаційних повідомлень, рефератів, довідок тощо. Необхідне систематичне опрацювання різноманітних джерел інформації: текстів основоположних нормативно-правових документів, постанов, регламентів та інших актів, енциклопедій, словників, статистичних звітів, бюлетенів, навчальної літератури (підручників, навчальних та навчально-методичних посібників), наукових монографій та статей, науково-популярної літератури, поточних інформації з Інтернету тощо.

Самостійна робота студента проводиться за такими напрямками:

1. Підготовка до практичних занять:
 - вивчення лекційного матеріалу;
 - вивчення теми за підручниками і посібниками;
 - опрацювання рекомендованої монографічної літератури та періодики, передбаченої списком літератури;
 - опрацювання завдань до практичних занять.
2. Опрацювання програмних питань, що не розглядаються на навчальних заняттях і виносяться на самостійне опрацювання.
3. Ведення конспекту.
4. Підготовка до тестування за відповідними темами на практичних заняттях.
5. Підготовка до написання модульних контрольних робіт.

Контроль виконання студентами завдань самостійної роботи передбачає можливість проведення викладачем індивідуальних та групових консультацій, співбесід, колоквиумів тощо (залежно від видів самостійної роботи).

7. Політика навчальної дисципліни

Організація освітнього процесу

Згідно графіку навчального процесу, за розкладом занять, який розміщено на офіційному сайті МНТУ.

Правила відвідування занять

Здобувачі вищої освіти мають відвідувати аудиторні заняття згідно з розкладом, без запізень. Освітня діяльність та відвідування здобувачами вищої освіти занять регламентується «Правилами внутрішнього розпорядку для студентів МНТУ».

Пропущені заняття відпрацьовуються в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни.

Відвідування лекційних занять є вільним, бали за присутність на лекціях не додаються. Лише за відвідування практичних занять студент не отримує

бали: рейтинг студента формує активна участь на практичних заняттях та підготовленість до них, а також виконання завдань, передбачених СРС.

Правила поведінки на заняттях

Норми етичної поведінки учасників академічної спільноти визначені у Кодексі академічної етики ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая».

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Після отримання коментарів від викладача з аргументацією щодо оцінки, здобувач вищої освіти має право в індивідуальному порядку задати всі питання, які його/її цікавлять стосовно результатів контрольних заходів оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти категорично не погоджується з оцінкою, він/вона мають також навести аргументи щодо своєї позиції.

Порядок подання апеляційних скарг на результати підсумкового контролю визначено у Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая».

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Бал	Критерій	Бал
Участь у міжнародних, всеукраїнських або інших заходах (конкурсах) за тематикою навчальної дисципліни	до 10 балів	Порушення термінів виконання усіх завдань, передбачених програмою (за кожну роботу)	-2 бали
Участь у роботі наукового гуртка кафедри за тематикою навчальної дисципліни	до 5 балів		

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання умов «Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ЗВО «МНТУ» та Кодексу академічної етики. Наявність академічного плагіату в студентських індивідуальних науково-дослідних роботах є підставою для виставлення негативної оцінки.

Списування студентами під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтингова система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до:

- Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»;
- умов і критеріїв, визначених у цьому силабусі.

Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання упродовж кожного змістовного модуля здійснюється за 100 бальною системою (до 40 балів за поточний контроль, до 60 балів за модульний контроль).
Практичні заняття	Максимальна кількість балів за кожне практичне заняття – 10 балів: активна участь на практичних заняттях – 5 балів; усне індивідуальне опитування – 5 балів; експрес-опитування – 3 бали; фронтальне опитування – 3-5 балів; тестування – 5 балів.
Самостійна робота студента	Створення мультимедійних презентацій, підготовка промов, проголошення промов (вид роботи залежить від особливості теми заняття) – 5 балів /заняття
Умови допуску до підсумкового (модульного) контролю	Виконання всіх тестових та самостійних завдань за відповідним змістовним модулем. Наявність не менше 20 балів за поточну успішність.

Середньозважений бал за навчальну дисципліну визначається як середній арифметичний бал всіх результатів модульних контролів.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами контролю – здійснюється за національною системою та ECTS.

Шкала оцінювання успішності студентів

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	не зараховано
35-59	FX	незадовільно	
34-0	F	незадовільно	

9. Додаткова інформація з дисципліни (за потреби)

Силабус навчальної дисципліни: складено доцентом кафедри філософії та суспільно-гуманітарних наук, кандидатом історичних наук



Павлом Сацьким

«Погоджено»

Завідувач кафедри філософії та суспільно-гуманітарних наук



Людмила Заліток